

Szerkesztőbizottság: Jókai Anna (elnök),
Báger Gusztáv, Csontos János, Horváth Antal,
Kalász Márton, Kő Pál, Nemes Attila,
Salamon Konrád, Szakály Sándor, Vasy Géza

Főszerkesztő: Oláh János
E-mail: foszerkeszto@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7035

Olvasószerkesztő, próza: Bíró Gergely
E-mail: proza@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7031

Tanulmány: Rosonczy Ildikó
E-mail: tanulmany@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7033

Vers: Szentmártoni János
E-mail: vers@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7032

Nyitott Műhely: Ekler Andrea
E-mail: andrea.ekler@gmail.com

Európai Figyelő: Falusi Márton
E-mail: europeanobserver@magyarnaplo.hu

Könyvszemle: Erős Kinga
E-mail: kritika@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7030

Tördelőszerkesztő: Molnár Csenge-Hajna

Borító: Zách Eszter

Ügyintézők, lapterjesztés: Cech Vilmosné,
Nagyné Nespör Gabriella, Szentmártoni Anikó
E-mail: adminisztracio@magyarnaplo.hu

Szerkesztőségi titkár, hirdetés, könyvterjesztés:
Zsiga Kristóf
E-mail: info@magyarnaplo.hu
elofizetes@magyarnaplo.hu

A szerkesztőség címe (Írott Szó Alapítvány)

1092 Bp., Ferenc krt. 14.

Levelezési cím:

1450 Budapest, Pf. 77.

Számlázási cím: **1062 Bp., Bajza u. 18.**

Telefon/fax: **413-6672; 413-6673**

Szerkesztőségi mobil:

(70) 388-7034

Központi e-mail címünk:

info@magyarnaplo.hu

Elérhetőségünk a világhálón:

www.magyarnaplo.hu

Kiadja az Írott Szó Alapítvány (1092 Bp., Ferenc krt. 14.) és a Magyar Napló Kiadó Kft. (1062 Bp., Bajza utca 18.). Terjeszti a Magyar Lapterjesztő Zrt. (1097 Bp., Táblás u. 32.). Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletága (1080 Bp., Orczy tér 1.). Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, emailen (hirlap@posta.hu), faxon (303-3440) egy évre 7390 Ft, fél évre 3870 Ft. További információ: 06-80-444-444 Külföldi előfizetés: a szerkesztőség címén. Az előfizetési díj egy évre postaköltséggel együtt 60 USD vagy 50 EURO, mely átutalható a UniCredit Bank Hungary Zrt. (1065 Bp., Nagymező utca 44.) 10918001-00000421-10290001 számú számlára, vagy bankcsekkben elküldhető a szerkesztőség címére. Nyomda: Pannónia Print Kft. (1139 Bp., Frangepán utca 16.)

Meg nem rendelt kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Minden felbélyegzett, válszborítékkal ellátott levélre válaszolunk. Mutatópéldány kérhető a szerkesztőségben.

Címlapon:

Erkel Ferenc

(Barabás Miklós könyomata, 1845)

Magyar dal, magyar zene, magyar szó

Elég gyakran járok a Király utca 84. számú ház előtt – Erkel Ferenc életének utolsó tíz évében itt lakott –, és mindannyiszor megcsodálom az emléktáblán lévő bronz fejet. A dombormű a kitűnő szobrászművész, Kiss György munkája. Erkel zord arcán valaminő *átszellemült szigorúság* tükröződik. Ugyanakkor nyílt, meszeszenező a tekintete.

Ha a nagy magyar zeneszerző *lát* valamit – a relief kimerevített *időtlen* sége sokszor árulkodóbb, mint az élő gesztus –, nem sok öröme telik benne. Megzavarodott csinovnyikok egyenarccal menetelve azt hajtogatják, hogy *emeregy*, *emeregy*, ezzel is megcsúfolva a hajdani Magyar Rádió (valószínűleg kimondhatatlan a név) Kossuth adóját. A másik csapat pedig angolra hajazó *gagyi nyelven*, ordítva, ahogyan csak a torkukon kifér, önmegvalósítását gyakorolja.

Erkel, akinek a *Hunyadi Lászlója* ugyanazt mondta a magyar nemzetnek, mint Verdi *Nabuccója* az olaszoknak – a *Bánk bánt* is idesorolván, a zsarnokot, az idegent, a kiszípolozót el kell üzni –, szomorúan nyugtázná, hogy ha nem is *oda*, ám megbicsaklott önbecsülésünk. A tények ereje, borzalma, világszabadsága (akinek füle van a médiumokra, az hallja, hogy beszédhibával tetézve) tort ül a magyar dal, a magyar zene, a magyar szó felett. (Tort ülendünk a holt bán felett? kérdezhetnénk Vörösmartyval.)

Ennek a *gyászos vigalomnak* köszönhető, hogy a Magyar Állami Operaház megszokott ünnepélyes évadnyitójából egyszer csak kitörülte a *Bánk bánt*; hogy nem is oly rég, a rendezőnek különben tehetséges hajdani művészeti vezető a magyar opera kincsét nem tartotta értékes zenének; hogy a *Az ember tragédiája* színpadra vitéletől zseninek kikiáltott „nagyjaink” igencsak ózdkodnak; hogy Erkel Ferenc műveinek műsoron való tartását, megszegyénítvén az Operaházat – dotáljuk-e eme nemes tevékenységet? – a Kolozsvári Állami Magyar Színház vállalta-vállalja.

Hol van már a fiatal Bartók Béla édesanyjához írott szavainak lelkesültsége – talán némelyek szégyellik is a tisztaszívű vallomást –, amely egyenes gerinccel mondott *ars poetica* is! „Én részemről egész életemben minden téren, mindenkor és minden módon egy célt fogok szolgálni: a magyar nemzet és a magyar haza javát.” Hogy mennyire száraz sivatagba akart virágot ültetni, arra a három évvel későbbi, Kodály Zoltánnal közösen jegyzett *Magyar népdalok* (1906) előszava a példa: „A magyar társadalom túlnyomó része még nem elég magyar, már nem elég naiv és még nem elég művelt arra, hogy ezek a dalok közelebb férközzenek a szívéhez.”

Kérdés: száz év után – mintha semmi sem változott volna – merre mén a barát? Sárba tiporhatja-e a csángó népzene (,,Este vagyon szürkül bé, / A tűzhelyet seperd bé”); az Esterházy Pál *Harmonia caelestis*ével finomodni kezdő dalirodalmat; a Csokonai-dalokat ösztönző-szerző, mára elfeledett pozsonyi kismestereket (Kossovits József, Pfeifer Ferenc, Tóth István); Dohnányi Ernő és Lajtha László operáját (az egyik az Erkel Színházban párszor színre került, a másikat – Lajtha *A két kalapját* – megint csak a kolozsváriak mutatták be); a mindenholnan kiszoruló *nemes cigányzenét*, Bartók és Kodály nemzetnevelő, tartást adó – egyben másban a világnak is példát mutató – életművét?

A dadogó, hebegő, selypegő magyar szó mellé, léleküditőként, pezsdítőként – ne csupán az *emeregy* legyen a zene otthona! – nem kellene egy kis (akármilyen műfajú) *magyar dal* is? A zseniális Szabolcsi Bence *Beszéd és dallam* című tanulmányában Kodályt idézi leleplező tanúnak: „Minden nyelvnek megvan a maga hangszíne, tempója, ritmusa, dallama, egyszóval zenéje... Ha nyelvünk harangszavát repedt fazékká engedjük zülleni, ne csodálkozzunk, ha senki sem hallgat ránk, és elmerülünk a népek tengerében”.

Hívható-e ide Bogáti Fazekas Miklós sok száz év előtti *Magyar zsoltárja* (Psalmus LXXIX.)? „Látod, elfogyunk, elkevesedünk, / gyűts meg, építs minket!”

Szokolczay Lajos

Szakolczay Lajos: <i>Magyar dal, magyar zene, magyar szó</i>	1
--	---

LÁTHATÁR

Tornai József: <i>Csak 84 vagyok</i>	3
Péntek Imre: <i>Zúgását halljuk</i>	3
Csontos János: <i>Avíttások</i>	4
Kürti László: <i>Mint pernye</i>	5
Vasadi Péter: <i>Angyal(i) előzetes I.</i>	6
Borbély László: <i>Kétszáz éve született a magyar nemzeti opera megteremtője (Beszélgetés Erkel Tiborral)</i>	7
Czigány György: <i>Tíz mondat Erkel Ferencről</i>	10
Fancsali János: <i>Erkel, Liszt, Erdély</i>	11
Both Balázs: <i>Jus talionis</i>	14
Horváth (EÖ) Tamás: <i>Brumaire floréal</i>	15
Jónás Tamás: <i>Ami-ima</i>	18
<i>Bóc; Sírjunk!; Hajnal volt</i>	19
Lődi Tamás: <i>A járás könnyűsége; Fordítva marad meg; Ház-mankó</i>	20
Szirtes Gábor: <i>„Talán gondol velünk a jövő” (Adalékok Tüskés Tibor szellemi önismeretéhez)</i>	21
Nagyatádi Horváth Tamás: <i>Bőjti szél</i>	29
Benke László: <i>Halálom oldalán</i>	32
Tóth Olivér: <i>Apám helyett; Szikratánc</i>	33
Szécsényi Barbara: <i>vársz; per</i>	34
Ayhan Gökhan: <i>Indul</i>	34
Horváth László Imre: <i>A levegő bennünk; Jegyzet, nyár</i>	35
Polgár Dóra: <i>Merengő (1); Merengő (2); Várakozás</i>	36

VILÁGIRODALMI FIGYELŐ

Fazekas Béla: <i>Gondolatok a pakisztáni irodalomhoz</i>	37
Muhammad Iqbal: <i>Petőfi</i> (Zsille Gábor fordítása)	38
Fazle Haq Shaida: <i>Mahataba</i> (Tóth Bálint Péter fordítása)	39
Janbaz Jatoui: <i>Egy költő és hazája</i> (Amir Hafeez Malik fordítása alapján Molnár Krisztina Rita fordítása)	42
Najjam Hussain Syed: <i>A teherautó dugóban áll</i> (Zsille Gábor fordítása)	43
Shaukat Siddiqui: <i>A sötét alak</i> (Tóth Bálint Péter fordítása)	44
Iftikhar Arif: <i>Az utolsó ember kérdése</i> (Zsille Gábor fordítása)	47
Ghulam Abbas: <i>Nawab háza</i> (Tóth Bálint Péter fordítása)	48
Sarwat Mohiuddin: <i>Virágoskert</i> (Molnár Krisztina Rita fordítása)	50
Faiz Ahmed Faiz: <i>A szabadság reggele</i> (Molnár Krisztina Rita fordítása)	50
Hijab Imtiaz Ali: <i>A fenyők árnyéka</i> (Tóth Bálint Péter fordítása)	51
Iftikhar Arif: <i>A félelem évadán írva</i> (Zsille Gábor fordítása)	53
Nasir Kazmi: <i>Megint egyszer a szellővel</i> (Zsille Gábor fordítása)	53
Sain Ahmad Ali: <i>Magasztalva az Urat</i> (Mohsin Ahsan fordítása alapján Molnár Krisztina Rita fordítása)	54
<i>Magyar sikerek Pakisztánban (Interjú Fehér Jánossal, a MOL Pakisztán ügyvezető igazgatójával)</i>	55

KÖNYVSZEMLE

Kabdebó Lóránt: <i>„akin ki-bejár folyton élet és halál” (Magyar advent, Keszei István összegyűjtött versei és prózái 1–2. Szerk. Kovács Eleonóra)</i>	56
Szalay Károly: <i>A hiúság vására (Ortutay Gyula: Naplójegyzetek, 1938–1977)</i>	58
Urbán Péter: <i>Mint a hagyma levelei (Árkossy István – Bágyoni Szabó István: Világ árnya, világ fénye)</i>	61
Papp Ágnes Klára: <i>„Kivágtuk a metaforák nyelveit” (Király Zoltán: Férfifiók)</i>	63
Prágai Tamás: <i>Egy erdőjáró feljegyzései (Végh Attila: A torzó tekintete)</i>	65
Szakály Sándor: <i>Történetek a budai Várból (Sárközi Mátyás: Vérbeli várbeliek)</i>	67
Zsolnai György: <i>Az olvasó gyermekért (Az olvasás védelmében – Olvasáskutatói tanulmányok)</i>	68
<i>Szerzőink</i>	70

Számunkat Árkossy István, Barabás Miklós, Canzi Ágoston, Ghalib Bagar, Ghulam Shabbier és Walzel Ágost képeivel illusztráltuk. Köszönetet mondunk az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tárának, hogy az Erkel Ferenc összeállításunk képanyagát rendelkezésünkre bocsátotta!